

Zadanie 1.10. Opracowanie metodyk prowadzenia obserwacji występowania organizmów szkodliwych i oceny potrzeby wykonania zabiegów ochrony roślin

Okres realizacji: 2008-2014

Kierownik zadania: **dr hab. Barbara H. Łabanowska**

Wykonawcy: dr Z. Płuciennik, dr H. Bryk, mgr M. Hołdaj, dr J. Lisek, dr S. Masny, dr hab. B. Meszka, mgr M. Michalecka, mgr A. Mikiciński, mgr W. Piotrowski, dr M. Sekrecka, prof. dr hab. P. Sobiczewski, mgr M. Tartanus, dr W. Warabieda, M. Bartkiewicz, H. Kołodziejek, S. Lesiak, B. Pawlik, B. Sobieszek, M. Gruchała

W wyniku prac wykonanych w 2013 roku opracowano metodyki prowadzenia obserwacji występowania 2 gatunków szkodników: znamionówki tarniówki (*Orgyia antiqua* L.) oraz podskórника grusowego (*Eriophyes piri* Past).

Obecność znamionówki tarniówki w sadach monitorowano przy pomocy pułapek z feromonem do odłowu samców. Obserwacje przeprowadzono w sadach położonych w następujących rejonach Polski centralnej: Dąbrowice, Szczuki k/Białej Rawskiej, Celinów k/Sadkowic, Kamień k/Główna (woj. łódzkie), Tarczyn (woj. mazowieckie) oraz Polski południowej: (Zawada (woj. śląskie), Brzezna (woj. małopolskie). We wszystkich sadach w pułapkach stwierdzono motyle znamionówki tarniówki. Najwięcej motyli odławiano pod koniec czerwca i w lipcu oraz ponownie we wrześniu i listopadzie, co wskazywało na występowanie dwóch pokoleń tego szkodnika. W sezonie wegetacyjnym w lustrowanych sadach nie znaleziono liści uszkodzonych przez gąsienice, a jesienią nie wykryto form zimowych.

Obserwacje występowania podskórника grusowego przeprowadzono w 20 sadach grusowych zlokalizowanych w 8 województwach (pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, łódzkie, śląskie, małopolskie, lubelskie i podkarpackie). W okresie bezlistnym drzew najczęściej zimujących samic znaleziono w sadzie grusowym w Dąbrowicach k/Skierniewic na odmianie Faworytka - średnio od 3 do 30 osobników w jednym pąku. Po kwitnieniu najczęściej uszkodzeń powodowanych przez szkodnika obserwowano także w sadzie w Dąbrowicach. Na początku czerwca notowano średnio 4,8 osobników na 1 cm² powierzchni blaszki liściowej. Natomiast w pojawiających się na liściach pęcherzach stwierdzono obecność średnio 6 osobników szpeciela w jednym pęcherzu. Na początku sierpnia w jednym pęcherzu notowano średnio od 7 do 68 form ruchomych podskórника, często w mniejszych pęcherzach znajdowano więcej szpecieli, niż w dużych. Na każdym z pobranych długopędów znajdowano od 4 do 10 liści silnie uszkodzonych (widoczne pęcherze na prawie całej powierzchni blaszki liściowej).

Opracowano także metodyki obserwacji występowania 3 chorób: mączniaka rzekomego winorośli (*Plasmopara viticola*), mączniaka prawdziwego winorośli (*Uncinula necator*) oraz szarej pleśni winorośli (*Botryotinia fuckeliana*). Obserwacje występowania wymienionych chorób prowadzono w dwóch terminach (I połowa lipca i II połowa września), w 8 winnicach w województwach: mazowieckim, wielkopolskim i lubuskim. Charakterystyczne objawy dla badanych chorób obserwowano w obu terminach lustracji. W pierwszym terminie obserwowano niskie (0-10%), średnie (11-20%) a nawet wysokie (ok. 30%) nasilenie mączniaka rzekomego na liściach ocenianych odmian winorośli, a objawy choroby były obserwowane we wszystkich badanych winnicach. W 5 winnicach obserwowano rozwój mączniaka prawdziwego (śladowe ilości) na liściach, bez zarodnikowania, natomiast w 1 winnicy (Julia) obserwowano objawy mączniaka prawdziwego również na jagodach w fazie wzrostu, na 2 odmianach. Objawy szarej pleśni obserwowano jedynie w 1 monitorowanej winnicy (okolice Warszawy) – na zawiązkach jagód. W II terminie lustracji, przeprowadzonej w 3 winnicach, spośród ocenianych chorób w największym nasileniu wystąpił mączniak prawdziwy (do 100% porażonych gron). W winnicy Julia choroba wystąpiła na 15 z 17 ocenianych odmian, natomiast nie obserwowano jej w pozostałych lustrowanych plantacjach.